

4.3.9. *Syn og skøn*

Den grønlandske retsplejelov indeholder på nuværende tidspunkt ikke nogen regler, der specifikt regulerer spørgsmålet om anvendelsen af såkaldt »syn og skøn« i retsplejen. Med tiden har der imidlertid udviklet sig en praksis på området, som i meget vidt omfang er overensstemmende med de regler om syn og skøn, der er fastsat i den danske retsplejelov.

Det foreslås, at der indføres regler om »syn og skøn« inspireret af reglerne om syn og skøn i den danske retsplejelov.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII.

4.4. *Civile sagers behandling*

4.4.1. *Indledning*

Hovedparten af alle civile sager behandles af kredsretterne som 1. instans med en kredsdommer som retsformand.

Kommissionens vurdering af lovregler og praksis på dette område har navnlig haft *retssikkerhedsmæssige forhold og nedbringelse af sagsbehandlingstiden for øje*, og overvejelserne skal ses i lyset af forslaget om, at hovedparten af alle sager også i fremtiden skal henhøre under kredsretterne, hvor dommeren er en lokalt forankret person, der ikke er jurist. Procesordningen foreslås ligeledes fortsat indrettet på selvmødere.

4.4.2. *Procesregler*

En række processuelle spørgsmål er slet ikke reguleret i den grønlandske retsplejelov. En ny grønlandske retsplejelov bør i videst muligt omfang give parterne og deres eventuelle rettergangsfuldmægtige og dommerne svar på de processuelle retsspørgsmål, der kan opstå under sagernes behandling. Det vil være utilfredsstillende, hvis retslivets aktører fortsat i større omfang må henvises til at supplere med principper fra den danske retsplejelov. Kommissionen finder, at der er behov for at udbygge reglerne, og foreslår, at der som udgangspunkt indføres de samme regler som i Danmark.

4.4.2.1. Stævningen. En civil sag indledes med, at en stævning indsendes til vedkommende ret. For at hindre at der påbegyndes en sagsbehandling, som på grund af mangler ikke kan gennemføres, foreslås det, at der ved loven skal indføres udtrykkelige formkrav til stævningen.

4.4.2.2. Udeblivelse. I gældende ret kan en sag fremmes, selv om sagsøgeren udebliver, medmindre denne bør afhøres, eller der bør gives den pågældende lejlighed til at ændre påstanden, eller det af andre

grunde findes betænkeligt at afgøre sagen på det foreliggende grundlag. Disse regler afviger fra den danske ordning, hvor sagen afvises, hvis sagsøgeren udebliver. De mere lempelige grønlandske regler er i henhold til retsplejelovens forarbejder begrundet i de store geografiske afstande og vanskelige trafikale forhold.

Kommissionen er enig i at disse hensyn bør tilgodeses, men finder ikke, at det bør ske ved reglerne om udeblivelse. Hensynet til parternes faktiske mulighed for at give møde findes i stedet at skulle varetages ved *rettens tilrettelæggelse af sagen*, således at der ikke sker indkaldelse med udeblivelsesvirkning til følge, hvis det på forhånd er klart, at parten af geografiske årsager – herunder også tidsmæssige eller økonomiske grunde – er afskåret fra at komme frem til de pågældende steder.

Herefter bør de nuværende regler skærpes, så de i hovedsagen svarer til reglerne efter den danske retsplejelov. Det foreslås således, at sagen skal afvises, hvis sagsøger udebliver fra retsmødet eller undlader at svare skriftligt i sagen inden for en af retten fastsat frist. I tilfælde af sagsøgetes udeblivelse fra retsmødet eller undladelse af at svare skriftligt i sagen skal der dømmes i overensstemmelse med sagsøgers påstand, for så vidt den findes begrundet i stævningen.

4.4.2.3. Sagens behandling ved retten. Udgangspunktet for sagens behandling efter den gældende ordning er, at parterne indkaldes til en hovedforhandling for en samlet ret, men sagerne bliver ikke altid afgjort efter afholdelse af en hovedforhandling.

Den overvejende del af parterne i civile sager ved kredsretterne er *selvmødere*. Om muligheden for at lade sig bistå af en rettergangsfuldmægtig henvises til betænkningens afsnit VII, kap. 1. I modsætning hertil er parterne i sager ved Grønlands Landsret som alt-overvejende hovedregel repræsenteret ved en *advokat*. Dette præger processen ved landsretten, som udspiller sig i lighed med den danske retsplejeordning. Kommissionens overvejelser om den fremtidige ordning er sket i lyset af forslaget om, at hovedparten af alle sager også i fremtiden skal henhøre under kredsretterne, hvor dommeren er en lokalt forankret person, der ikke er jurist.

Det er kommissionens opfattelse, at den nuværende praksis ved kredsretterne på visse punkter afspejler manglende overblik og utilstrækkelig styring af processen. En forbedring vil kunne opnås ved fastansættelse og faglig styrkelse af kredsdommerne.

Kommissionen foreslår, at retsplejeordningen også i fremtiden skal være indrettet på, at den overvejende